

126. La sitja (Montuïri)*Informador:* Gabriel Jaume i Trobat*Edat:* 86 anys*Transcriptors:* J. Veny, L. Pons*Enquestador:* J. Veny*Data:* 2 agost 1965*Comentari:* Vegeu la il·lustració 30.

126

La sitja

(Montuïri)

,unə s'idzə || prim,e t'aən sə ʎ,eɲə || t,aən sə ʎ'eɲə | i əŋ f,an tɾɔsoz də dəv,es tɾəs p'ans | i f,an un kərəm'uʎ | də ʎ,eɲə b'eŋ komp,ɔts || i k,ɔm əlzə t,enəm b,eŋ komp,ɔdz əʎəv'ɔ | lə t,apən də t'erə || i li p,eɣəŋ f'ɔk || pə s'uj | pə s'uj də sə s'idzə | i ər m'ij də | əs kərəm,uʎ d'eɣən | un for,at əf'i | i əj t,iɾən əstəʎət'ons | pər koməns,a f'ɔk | əmpər'ɔ'əm p,ik kə du f'ɔrsə | <1> kə li ð'ivən | əs kərb'o də | <2> əs kərb'o' də kən'o | i 'əs | br'aŋkəs | k,ɔm əz br,az ɔ kɔm um m,anəd d'əf'əðə | əf,ɔ li ð'ivən | kərb,o də kən'o | i ,əz əz mes k'a || i ər rəbəs'ət | i sət s,ɔkəz gruf'adəs | ,əs kərb,o kor'en | <3> əs kərbon'eʂ | d,i,vən s'uj | də sə s'u' | də sə s'idzə | <4> ə ðəm'unt | ə ðəm'un də t'ot' | də sə s'idzə | i p,eɣə finz ə b'af'i | ,əz un for'at' | ki t'e | dəv'es' | um p,am i m'itf' | d'əmplə | <5> pər rəsp'ir'aj | sə s'idzə | lə f'an | ə ðəm,unt un tərəð'ət | sap? | i ə ðəv,aʎ | ə 'a | lə f'an | dos p,am mez əm,un kə sə t'erə | i f,an unəs kləvəɣ'erəs | ə ðəm,unt əs trisp'ɔl də sə s'idzə | ə ðəv,aʎ əs trisp'ɔl | i ək,eʎəs kləvəɣ'erəs | plə' pɾ,əɣən ə l'ajrə | i li ð,ɔnəŋ f'ɔrsə | ə sə s'idzə | (...) lə tər,avən də ʎ'eɲə | i lə v,iən də yord,a n sə n'it || p,ərkə f,ə bur'ino | i ,um bur'ino | 'erə | ə un for'at' | kə s f,ɔm mət'eɣ' | v,iə f,ed də sə t'erə || i ,a ð əst,a pərkə f,e kərb'o | a' no ,a ðə tən,i ədzələsi'o | ,a ð əst,a ben tər'at | p,ərkə sə fləm,adə s'urt | i k,ɔm mez b,aj fa 'nə rəm'o | pər ək,el for,ak kə f,a sə s'idzə | i əs kərbon,ez li ð'əən | um bur'ino || i əl v,iən də tər'a' | əm m,ol də t'erə | ə f,i kə k,eʎ dəʎ'ɔ | kəð'as' | p'ərkə | əs kərb'o' | torn,avə s'enrə

<1> Enquestador: «Sí. I sa llenya més prima, que ...?».

<2> Enquestador: «Com?».

<3> Enquestador: «Què li diuen?».

<4> Enquestador: «On està?».

<5> Enquestador: «I pes costats no en té també de forats, perquè respiri?».

126

La sitja

(Montuïri)

Una sitja. Primer taien* sa llenya; taien* sa llenya i en fan trossos de devers* tres pams i fan un caramull de llenya, ben composts; i com* els.e* tenen ben composts, allavò* la tapen de terra. I li peguen foc per s'ui,* per s'ui* de sa sitja i as mig de ... es caramull deixen un forat així i hei* tiren estelletons* per començar foc; emperò, en pic* que du força ...

Que li diven* es carbó de ... es carbó* de canó i és branques com es braç o com un mànec d'aixada. Això li diven* carbó* de canó. I és ... és més car. I es rabassot i ses soques gruixades* és carbó corrent.

Es carboners diven* s'ui* de sa su... de sa sitja.

A damunt, a damunt de tot de sa sitja. I pega* fins a baix i és un forat qui té devers un pam i mig d'ample.

Per respirai,* sa sitja la fan a damunt un terradet,* sap? I a davall hei* ha ... la fan dos pams més amunt que sa terra, i fan unes clavegueres a damunt es trispol* de sa sitja ... a davall es trispol,* i aquelles clavegueres ple... pleguen aire i li donen força a sa sitja.

La tapaven de llenya i l'havien de guardar en sa nit perquè feia borino;* i un borino* era a un forat que es foc mateix via* fet de sa terra i ha d'estar perquè ... fer carbó ha ... no ha de tenir exhalació,* ha d'estar ben tapat perquè sa flamada surt i, com més baix, fa una remor per aquell forat que fa sa sitja i es carboners li deien un borino.* I el vien* de tapar amb molt de terra a fi que aquell dallò* quedàs* ... perquè es carbó tornava* cenra.*